

מראי מקומות - פסחים נו:

ועדיין אינו מוכשר לתשמיש האדם, אי אפשר להתירו מחמת שהוא ראוי לתשמיש בהמה, כיון שאינו מוכן להם.

ה. מוכן לעורבים הוי מוכן לאדם
כתב הבעל המאור (יח: בדפיו), שזהו דוקא אם יש לו עורבים, שאז הוא מוכן לעורבים, ואגב זה הוא מוכן גם לאדם. אבל אם אין לו עורבים, אין מועיל מה שיש עורבים בעולם כדי להחשיב כהכנה בשבילם. אולם בהשגות הראב"ד חלק על הבעל המאור בזה, וסובר שמוכנים הם במקומם לעורבים, ואין צריך שהוא יכנים בשביל עורבים שלו.

ה. דרבנן סברי מוכן לעורבים לא הוי מוכן לאדם
פירש הבעל המאור (יח: בדפיו), שאין אדם רשאי לאכול מה שהיה מוכן לעורבים, אבל ודאי מותר לטלטלו, כמו שמותר לו לטלטל כל דבר שראוי רק לאכילת בהמתו. אולם בהשגות הראב"ד כתב שהם אסורים גם בטלטול.

ו. כלל אמרו בפאה כל שהוא אוכל וכו'
כתבו התוס', שמדאורייתא אין חיוב פאה אלא בזית כרם, ושדה, הכתובים בפירוש בפסוק. אבל בתוס' הרשב"א כתב, שהכל חייב בפאה מן התורה, ורק תאנה וירק פטורים, ולכך לא תקנו חכמים שיהיו חייבים בפאה מדרבנן, לפי שרוב הדברים חייבים בפאה מן התורה, ולצורך שני אלו בלבד לא רצו חכמים לתקן.

ז. ונשמר פרט להפקר
כתב החזון איש (מעשרות סי' א אות ב), שלא מדובר בקוצר משדה הפקר וזכה בתלוש, שבזה פשוט שאין חיוב פאה, שהרי חיוב הפאה הוא על הבעלים, ואין כאן בעלים בשעת קצירה, ולא שייך להזהיר שלא יזכה בפאת שדה מן ההפקר. אלא מדובר שזכה בשדה מן ההפקר ושוב קצרה, ואמרה תורה שגם באופן זה פטור מפאה.

א. כמאן דאמר אין מעילה בגידולין
בטעם הדבר שאין מעילה בגידולין נחלקו הראשונים בב"ב (עט), הרשב"ם והתוס' (שם) פירשו, שהטעם הוא משום שאין חצר של הקדש קונה, לפי שחצר משום יד אתרבאי ואין יד להקדש. אבל הרמב"ן שם ביאר, שאפילו אם יש חצר להקדש, אין מעילה בזכייתה. ובביאור כוונת הרמב"ן כתב האבי עזרי (מעילה פ"ה ה"ו), שלא שייך מעילה אלא בקדושה הבאה על ידי קדושת פה, אבל בקדושה שנעשית על ידי קנין שקנה הקדש אין שייך בו מעילה.

ובמנחת ברוך (סי' ל) הקשה מסוגייתנו על שיטת הרמב"ן, שהרי אף אם אין מעילה, מ"מ של הקדש הם, וא"כ ודאי אסור ללוקחם. וכתב האבי עזרי שזה קשה גם לשיטת הרשב"ם והתוס', שהרי אף אם נאמר שאין חצר להקדש, מכל מקום מה שגדל מאילן של הקדש הרי הוא של הקדש, וא"כ מדוע הותר לאנשי יריחו לקחת את אותם הגמזיות. ותירץ האבי עזרי, שאין אדם מקפיד על גמזיות אלו, ולכך אילו היו של הדיוט לא היה בהם דין גזל כלל, וכיון שהם של הקדש הרי הם אסורים כדין נהנה מן ההקדש, אבל אין בזה איסור משום לקיחת ממון של הקדש.

ב. נהי דמעילה ליכא איסורא מיהא איכא
כתב התוס' הרא"ש (ב"מ נד:) שלדעת הסובר אין מעילה בגידולין, אין גם איסור הנאה מן התורה, ומה שאמרו כאן שיש איסור אינו אלא מדרבנן, עיין שם בראיותיו. אולם באבי עזרי (מעילה פ"ה ה"ו סוד"ה וראיתי) כתב, שמסתבר שהוא איסור תורה כנהנה מן ההקדש, ע"ש מה שכתב בזה.

ג. השתא מוכן לאדם לא הוי מוכן לכלבים וכו'
כתב בחידושי רבינו דוד, שאין הכוונה לומר שמה שמוכן וראוי לאדם אינו ראוי לכלבים, שהרי ודאי שמותר ליתן לכלבים מה שראוי לאכול לאדם. אלא הכוונה שהכנה לאדם אינה כוללת גם הכנה לכלבים, ולכך דבר העומד לאכילת אדם